

29 maj:

ANDRA SÖNDAGEN EFTER PINGST: KRISTI KROPPS OCH BLODS HÖGTID

Gud älskar oss och vill vara med oss. Inkarnationen var inte bara en symbol utan verklig fysisk närvaro. Vi som föddes så många sekler senare, vi är inte uteslutna från att möta Jesus. Genom kommunionen har vi konkret gemenskap med honom. *Mitt kött är verklig föda, och mitt blod är verklig dryck. Den som äter mitt kött och dricker mitt blod förblir i mig och jag i honom*, säger Herren (Joh 6:55-56). Under hela kristenhetens historia har det dykt upp villoläror som ville reducera sakramentet till symbol för Jesu kropp och blod. Vore de konsekventa skulle de säga att även inkarnationen var en symbol – att Gud bara kom till oss liksom på låtsas.

Katolska kyrkan har från början tagit strid för sanningen: det var verkligen **Gud själv**, inte någon ”representant”, som av kärlek blev en av oss, och Gud blev verkligen **kött**, inte bara på ett symboliskt sätt, och han **stannar kvar** hos sin kyrka i sakramenten. Maria var gravid och bar Guds Ord på riktigt. Blodet som rann från Frälsarens kropp på korset var inget teaterblod! Uppståndelsen var en omtumlande historisk händelse. **Eukaristins sakrament** i mässan är inte bröd och vin – fast det utåt verkar så – utan **Jesu sanna kropp och blod**. Varför? För att han sagt det.

Vid början av 1200-talet blev det angeläget att göra en ny markering mot symboliska tolkningar. Därför uppkom dagens högtid. Man ville öka de kristnas vördnad för det Allraheligaste sakramentet och synliggöra det (man hade redan börjat med bruket att prästen lyfte upp hostian så att alla kunde se den, och med *monstranser* för tillbedjan). Det mottagande som Messias fick vid palmsöndagen kompletterades liturgiskt med en procession för *hans nutida närvaro*. Sakramentet bars omkring under en baldakin. Processionen knöts gärna till välsignelser av åkrarna. I dag förknippar vi den snarare med tanken på kyrkan som *Guds folk på vandring*.

Men hade inte Eukaristin redan en högtid - skärtorsdagen? Jo, men den dagen står i *lidandets skugga*. Det fattades en högtid för *den jublande tacksamheten*. Två kvinnor spelade en roll vid införandet av denna fest, de heliga *Juliana och Eva från Liège*. Juliana såg i en vision en fullmåne (symbol för kyrkan med kyrkoårets liturgiska kretslopp). Hon blev varse en mörk fläck, alltså en fest som fattades, och förstod att eukaristin borde ha en helt egen fest. Eva, en reklus, alltså en kontemplativ nunna som aldrig lämnade sin cell, verkade för att festen skulle spridas till hela kyrkan. De två kvinnorna fick som de ville. Ett folkligt firande växte fram, där samhällets olika yrkesgrupper gick i procession med Sakramentet. Längs smyckade vägar bars fanor eller bilder av hela frälsningshistorien, från skapelsen till Kristi återkomst. I vår tid strör festklädda barn blommor på vägen. Där bärs Frälsaren fram, synlig på våra gator, mitt bland det folk som *äger hans närvaro*. Det var under just en sådan procession som vår svenska *Maria Elisabeth Hesselblad* omvände sig till katolska tron – hon som nu på söndag ska helgonförklaras av påven i Rom.

Första läsningen: **1 Mos 14:18-20** (*Han kom ut med bröd och vin*)

Denna text om prästkungen Melkisedek från Salem – d.v.s. Jerusalem – måste ha gjort stort intryck på Jesus. I nattvardssalen på skärtorsdagens kväll i Jerusalem tar han den som modell för sin nya tempelkult. Där bär han själv fram bröd och vin så som prästkungen gjorde i forntiden. Inte utan skäl: Melkisedek var för många judar bilden av en översteprästerlig Messias som skulle komma från himlen (temat *Jesus som evig överstepräst* behandlas utförligt i Hebreerbrevet). Än i dag vilar skuggan av den urgamla gestalten över vår mässa när prästen – *in persona Christi*, ”präst för evigt i Melkisedeks efterföljd” (Ps 110:4) – frambär gåvan som blir **Herren själv**.

Andra läsningen: **1 Kor 11:23-26** (*Var gång ni äter det brödet och dricker den bägaren förkunnar ni Herrens död*)

Instiftelseorden i mässan var inget Paulus kunde råda över. De var formulerade av Kristus själv, och Paulus hade dem från den apostoliska traditionen (”från Herren” = genom kyrkan, jfr 1 Kor 11:2). Formuleringen ligger nära evangeliernas (Matt 26:26f; Mark 14:22f; Luk 22:19f) och allra närmast versionen hos Lukas, Paulus nära medarbetare. Apostlarna var vana att höra bråkande offerlamm i templet och se slaktdjurens av blod nedsölade kroppar. De visste att Israels förbund med Gud slöts i offerdjurens blod (2 Mos 24:8). Att Herren presenterar sin kropp som ett sådant offer, och som grund för *det nya förbundet* som Gud utlovade hos profeterna (Jer 31:31f) kan bara ha chockat dem. Den dödade Messias blir föda – från Guds sida en inbjudan till ny vänskap. De måste ha tagit emot med tårar, tysta. Gör du det också!

Evangelium: **Luk 9:11b-17** (*Alla åt och blev mätta*)

Även om den här handlingen inte skulle ha varit ett under så vore den en **bild av eukaristin**. Det är kväll, alla är trötta, inte minst Mästaren själv, och det är dags att skicka iväg skarorna. Men Jesus vill inte bli av med dem. Han älskar dem och uppmanar dem att stanna på mat. Det är en av dessa stunder där lärjungarna skakar på huvudet och tycker att Jesus yrar. Men det fattiga folket förstår. De är vana att känna hunger och lida brist på allt (jfr Luk 6:20-21). Tusentals allvarliga och hungriga gestalter sitter kring Jesus. *Allas ögon är vända mot dig, och du ger dem föda i rätt tid. Du öppnar din hand och stillar allt levandes hunger* (Ps 145:15-16). De ser profeten lyfta upp korgen med den hopplöst lilla måltiden – fem bröd och två fiskar – och de deltar i hans bordsbön. Desperation och förtröstan möts här. För en utomstående måste scenen ha verkat underlig. Så även när man ser oss efter jobbet gå till kvällsmässan för att mättas av en liten skål med hostior. *Troende hjärtan* vet varför de flockas kring Jesus. Där finns mättnad av ett annat slag – mitt i alla brister.

MÅNDAGEN I NIONDE VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **2 Pet 1:2-7** (*Vi skall bli delaktiga av gudomlig natur*)

Andra Petrusbrevets högtidliga inledning får vi här. Brevet lyfter fram den kristna **tron** och vår väntan på **Kristi återkomst**. Det varnar för de villolärare som förleder många kristna. Samtidigt är stilen mer öppen mot den grekiska mentaliteten än de äldre delarna av Nya testamentet. Så översätts det hebreiska talet om rättfärdighet här i v. 5-7 med *dygder* som var mer begripliga för hellenistiska läsare. På samma sätt beskrivs tron som "kunskap" (v. 2), utan att författaren därför glider över i sin tids gnosticism. Ett tredje uttryck är hoppet om att bli *delaktiga av gudomlig natur* (v. 4). Vi hittar det även hos grekiska filosofer – författaren presenterar det som verklighet i och med Guds löften. Dygderna i v. 5-7 inramas elegant (och mer judiskt) av **tro** i början och **kärlek** i slutet. Vi kristna går genom **dopet** till **aktiv kärlek**.

Evangelium: **Mark 12:1-12** (*De tog fast den älskade sonen och dödade honom*)

Här i vardagsmässorna blir det nu vår sista vecka med Markus berättelser. Jesu liknelse om arrendatorerna har övertydlig adress till den religiösa makteliten. Den är en sista vädjan till deras förnuft: "Upprepa inte era förfäders misstag genom att döda den som Gud har sänt!" Tanken går till folkets behandling av heliga män genom tiderna, Mose, David, Josua, Elia, Jeremia – och inte minst Johannes döparen. Liknelsen bygger vidare på profeten Jesajas *sång om vingården* i Jes 5:1 f, om Guds folk som bar usel frukt, men Jesus skärper bilden så att den blir till ett ondsint *uppror mot Messias* – mot "arvtagaren" (v. 7). De obegripligt förblindade vinböndernas beslut att låta den älskade sonen dö leder tanken till Josef i 1 Mos 37:20, som överfölls och såldes av sina bröder. Jesu ord i v. 9 är ett hot: hans motståndare förlorar makten, det blir kaos om de gör allvar av sina onda planer. Tolkningen i v. 10-11 av Ps 118:22-23 användes flitigt i den tidiga kyrkans förkunnelse: Jesus var den gåtfulla hörnstenen som skulle hålla ihop Guds byggnad, det nya templet (Apg 4:11; 1 Pet 2:4,8). Att förkasta Messias är att bygga utan Gud: när Jesus säger detta pågår tempelbygget för fullt med tusentals arbetare. Jesu motståndare drar sig tillfälligt tillbaka, tysta. Gatans folk applåderar Jesus, får vi tro.

Om inte Herren bygger huset är byggarnas möda förgäves. (Ps 127:1)

Tisdagen 31 maj:

DEN SALIGA JUNGFRUN MARIAS BESÖK, fest

I dag är det fest med anledning av DEN SALIGA JUNGFRUN MARIAS BESÖK HOS SIN SLÄKTING ELISABET (Luk 1:39-56). Maria, ung, ogift och gravid (och kanske på rymmen från snacket i byn?) välkomnades av sin gravida släkting, Elisabet, som är säker på att Maria bär Guds son! Den nåderika scenen är mänsklig, vardaglig: Elisabet ska snart föda och kommer att behöva hjälp. Maria, oväntat gravid, är mer än välkommen här. Kvinna hjälper kvinna. Bådas glädje får dem att jubla. Paulus ord från Rom 12:13 passar

särskilt väl på denna scen: *Hjälp Guds heliga med vad de behöver, vinnlägg er om gästfrihet.*

Maria VET nu att alla ärkeängeln Gabriels ord (Luk 1:30-37) är sanna. Hon lovsjunger och vi lovsjunger: varje kväll upprepar miljoner människor Marias lovsång från Luk 1:46-55 i kyrkans kvällsbön (vespern). Jubla, Maria – *dotter Sion* som du kallas i denna dags första läsning (Sef 3:14)! Kyrkan – vi alla – kommer aldrig att låta din lovsång tystna!

Särskilda läsningar: Sef 3:14-18 eller Rom 12:9-16, samt Luk 1:39-56

ONSDAGEN I NIONDE VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **2 Tim 1:1-3, 6-12** (*Blås liv i den nådegåva från Gud som finns i dig*)

Resten av denna vecka läser vi ur Paulus andra brev till Timotheos – det första brevet läste vi i höstas, veckorna 21 och 22 ”under året”. Paulus råd i dessa två brev om hur en *episkopos* (biskop), en *presbyteros* (präst) och en *diakonos* (diakon) ska vara är alltid relevanta. **Vigningens sakrament** firades med handpåläggning, som i dag (v. 6; jfr 1Tim 4:14). Men var och en som har tagit emot **konfirmationens sakrament** är också förkunnare! De två breven är av stort andligt värde för alla som hjälper till i kyrkans tjänst, män och kvinnor. De är Paulus testamente till oss alla. Vi bär ansvar för evangeliet i vår tid.

Evangelium: **Mark 12:18-27** (*Gud är inte en gud för döda utan för levande*)

Under Jesu sista vecka i sitt jordiska liv tar han avstånd från det ena religiösa partiet efter det andra. I dag är det saddukeerna. De var en sorts konservativt prästparti med förgreningar i överklassen och med sympati för romerska imperiet och för grekisk kultur. De förkastade tron på änglar, själens odödlighet och uppståndelsen. Denna världsöppna, skeptiska kulturelit var förmodligen Jesu allra argaste motståndare. Saddukeernas lätt komiska fallbeskrivning här ska förlöjliga tron på uppståndelsen. De får säkert mängden med sig i skratt: ”Tänk er: sju bröder i himlen som måste bråka om hustrun – vilken fars!” (vem som kvinnan själv skulle vilja ha tänker förstås ingen på). Jesu svar avslöjar deras skändlighet: de tror att kvinnor är något som män kan förfoga över också i himlen. Men där ska kvinnor, precis som män, stå med allt de är inför Gud, som fria änglar, obundna av äktenskapet! Saddukeerna erkände för övrigt bara Moseböckerna som helig skrift. Där stod inget om uppståndelsen, ansåg de. Jesus kritiserar dem i v. 24 för att inte kunna Skriften (Jesus vill se *duktiga* bibelläsare!) och argumenterar sedan med en episod från just Moseböckerna (2 Mos 3:6). ”Beviset” i v. 26-27 bygger på en djup förtröstan: döden kan inte avsluta gemenskapen med Gud. Hans trohet räcker bortom graven.

De förstår inte Guds hemligheter, de hoppas inte på lön för fromheten och tror inte på belöning åt fläckfria själar. (Vish 2:22)

TORSDAGEN I NIONDE VECKAN "UNDER ÅRET"

Första läsningen: **2 Tim 2:8-15** (*Har vi dött med honom skall vi också leva med honom*)

"Jesus Kristus, ättling till David, har uppstått från de döda" (v. 8) – det är kanske kyrkans allra äldsta trosbekännelse vi möter här. Den innebär: **Jesus är sann människa och sann Gud**. Den gamle aposteln skriver förmodligen med händerna i bojor. Men han vet att Guds ord inte kan fångas (v. 9), och att hans lidanden blir till nytta för kyrkan (v. 10; jfr Kol 1:24). Så kan även vi förena våra motgångar med Jesu korsoffer för alla (jfr Rom 12:1; 1 Pet 2:5; *Katolska kyrkans katekes*, nr 307, 618, 2099, 2100). V. 13 överraskar läsaren. Resonemangets gång borde leda till att Kristus blev trolös som vi. Men icke! I Jesus är *nåd och åter nåd* (Joh 1:16; jfr 2 Kor 1:19).

Evangelium: **Mark 12:28b-34** (*Detta är det första budet, sedan kommer ett av samma slag*)

Herodesanhängarna, fariseerna och saddukeerna ställde frågor till Jesus för att få honom på fall och dömd till döden. Det gör inte den skriftlärde i dagens evangelium. Han är ärlig och frågar för att lära sig. Möjligen vill han jämföra Jesus med den kände lagläraren *Hillel* som några år tidigare fick nästan samma fråga av en hedning som ville bli jude och bad om en snabb sammanfattning av läran – så snabbt som man orkar stå på ett ben. Hillel svarade: "Det som är dig själv förhatligt, skall du inte göra mot din nästa. Detta är hela lagen. Det övriga är förklaringar. Gå och läs!" Jesu svar handlar inte som Hillels om att *låta bli* något. Det har en aktiv dynamik som hämtar näring i *Shema*-bönen, en trosbekännelse som judar ber två gånger dagligen (5 Mos 6:4-9 + 11:13-21 + 4 Mos 15:37-41). Jesus pekar på det första av tio Guds bud och knyter budet till förpliktelsen att älska sin medmänniska (3 Mos 19:18). Det är i sanning kärnan av allt: tror vi verkligen på Gud måste vi ju satsa på honom över allt annat, låta honom, den Ende, gripa tag i hela vår existens så att allt vi gör utstrålar hans närvaro och blir till gagn för medmänniskan. Det handlar inte om att känna ljuva känslor utan om att i sina konkreta handlingar låta världen märka att Gud är viktig och att hans rike finns. *Det* är äkta religion!

Jag vill se kärlek, inte slaktoffer, kunskap om Gud hellre än brännoffer. (Hos 6:6)

Fredagen 3 juni – tredje fredagen efter pingst:

JESU HJÄRTAS DAG, högtid

Hjärtat sågs i Bibeln inte som en muskel, utan som vår medvetna personkärna, den privata, dolda insidan, som bara Gud kan genomskåda, det ”innersta rummet” där vi hör Guds röst eller stänger av för den (= ”hjärtats förhärdelse”). Att i bön söka Jesu hjärta är att med vördnad betrakta hans **barmhärtighet**, den innersta grunden för hans lidande som öppnade vägen till Fadern för oss. Vi vill komma nära Jesus på den ”privataste” nivån, tala ”hjärta till hjärta”. Han *som har ett milt och ödmjukt hjärta* ropar själv till oss: *Kom till mig!* (Matt 11:28f). Vårt hjärta längtar efter detta hjärta som längtar efter oss (Jer 31:3). Den helige *Augustinus* (354-430) skrev:

*Du har skapat oss till dig,
och oroligt är vårt hjärta, tills det vilar i dig.*

Fornkyrkan tolkade Jesu ord i Joh 7:37-39 (om de inre strömmarna av ”levande vatten”, d.v.s. den helige Ande) så att det rörde sig om Jesu inre – gåvor ur hans hjärta. Johannes vittnesbörd i Joh 19:34 om vatten och blod som rann ur Jesu genomborrade sida syftar på kyrkans två grundsakrament, dop och eukaristi. Jesu hjärta, mänskligt och gudomligt, är kyrkans och nådens källa.

Medeltiden kände till många andakter där Jesu hjärta vördades, många sammanslutningar hade namn efter detta tema. En helig nunna från södra Frankrike, *Margareta Maria Alacoque* (1647-1690), såg år 1675 i en vision Jesu hjärta som flammade av kärlek. Jesus önskade, sade hon, att festen för hans hjärta infördes på den dag i kyrkoåret där vi har den nu. Från henne kom även idén att ägna den första fredagen i varje månad åt Jesu hjärta, som många gör, och hennes skrifter inspirerade till ”den heliga timmen” (en timmes bön natten mellan torsdag och fredag där man särskilt mediterar över Jesu dödsångest i Getsemane, jfr Matt 26:40). Den helige prästen *Jean Eudes* (1601-1680) bidrog kraftfullt till att andakten fick spridning, i början dock bara i Frankrike. 1856 blev denna fest förpliktande för hela kyrkan. I dag har den rang av *högtid*. Vår bönbok *Oremus* innehåller andakter och litanior till Jesu Hjärta. De är särskilt lämpliga på fredagar kring kl. 15 – timmen då Jesus dog.

Jesu kärlek vill bli älskad tillbaka. Beträktandet av hans hjärta, genomborrat och sårat av kärlek till oss, får oss att inse hur otacksamma vi är: det tanklöst likgiltiga sätt som kommunionen tas emot på! Okänsligheten för andra, de många kränkningarna av kroppens helighet som vi blundar för. Likgiltigheten för övergreppen mot de svagaste. Det kulturella föraktet mot Kristi kyrka som blivit en självklar del av vår kultur. Inför Jesu stumma hjärta som förblöder av kärlek ska vi erbjuda oss själva i hans tjänst. Vi vill vara hans kropp på jorden som vill gottgöra, reparera, göra bot för all hjärtlöshet – *ett hjärta och en själ tillsammans med honom*.

Första läsningen: **Hes 34:11-16** (*Jag skall själv valla mina får och låta dem komma till ro*)

Människosonen har kommit för att söka efter det som var förlorat och rädda det (Luk 19:10) – så uppfattade Jesus sig själv. Gud presenterar sig här hos Hesekiel som **den gode herden** (Ps 23; Jes 40:11; Joh 10:1-18). I det ursprungliga sammanhanget (500-talet f. Kr.) handlade Hesekiels ord om att Gud ville förkasta judarnas ledare som hade förvandlats från herdar till vargar. Deras fel ledde till Judas undergång och folkets exil i Babylon. Gud lovade att leda folket hem, precis som i forntiden, vid uttåget ur Egypten (Hes 20:33-44). Han lovade att själv, personligen, bli folkets ledare. När blev han det? Judarna på Jesu tid undrade fortfarande – när ska det löftet uppfyllas? **Jesus** – Guds barmhärtighet – var svaret.

Andra läsningen: **Rom 5:5b-11** (*Gud bevisar sin kärlek till oss*)

Paulus liv bevisar vad han skriver här. Gud söker den som är långt ifrån honom, ja är hans fiende. Gud behöver inte hitta något gott i oss för att rädda oss. Vi är *älskade för att Gud är god*. Själen som inser det blir omtumlad av glädje och stolt (v. 11). Av egen fri vilja vill den sona allt som varit snett, inte för att den ”måste” utan för att den vill. Vi bär denna nåd med stor försiktighet som en skatt *i lerkärl* (jfr 2 Kor 4:7), ty genom synden kan vi lätt tappa den på marken igen.

Evangelium: **Luk 15:3-7** (*Gläd er med mig, jag har hittat fåret som jag hade förlorat*)

Syndare ska inte fördömas. De ska hittas. Helst av en herde som gläds åt att se dem igen och som gärna bär dem hem (= betalar taxin), som den här herden som bär fåret på sina axlar (jfr Ps 119:176; Hes 34:11). Jesus utstrålade en godhet som nog av många uppfattades som aningen tokig (jfr Luk 8:53; 23:11). ”De nittionio fåren som överges i öknen – ska de vilda djuren ta hand om dem?” – så kunde man lätt motsäga Jesu ord i v. 4. Den helige *Franciskus av Assisi* (ca 1182-1226), också han utskrattad som narr, smälte in i sin omgivning: det sägs att bland syndare såg han precis ut som en av dem. Jesus åt med syndare och festade med dem i deras hem – en skandal på den tiden. Man ansåg att detta gjorde honom lika ”oren” i Guds ögon som de var. Men det var just inkarnationens mening: att göra allt för att **människors hjärtan ska möta Guds hjärta**, om det så innebar att ligga på fina mattor och sjunga dryckesvisor med korrupta ämbetsmän (tullindrivare) till in på småtimmarna, och när skratten tystnat leda samtalet in på Guds barmhärtighet. Jesus var utan synd men inte rädd för att ta syndare i hand: han såg **helgonet inom var och en bakom den syndiga utsidan**. Vilken sorg det blir i himlen när vi inte gör som han utan stöter bort syndare med vår hjärtlösa arrogans, våra snabba domar och våra kalla, bekymrade blickar som mäter dem uppifrån och ner.

Lördagen 4 juni:

JUNGFRU MARIAS OBEFLÄCKADE HJÄRTA, minnesdag

Idag – dagen efter Jesu Hjärtas högtid – firar vi JUNGFRU MARIAS OBEFLÄCKADE

HJÄRTA. Jesu och Marias hjärtan hör ihop. Påven Pius XII lät 1944 instifta denna dag, efter det att han 31 oktober 1942 i samband med firandet av Fatimauppenbarelserna (se dagens helgon, 13 maj) hade invigt hela mänskligheten till Jungfru Marias obefläckade hjärta.

Jesajas ord i denna minnesdags första läsning var en stor tröst för de fattiga judarna i Jerusalem, som efter befrielsen ur exilen i Babylon på 500-talet plågades av fattigdom och hårda skatter från det persiska imperiets sida. Messias skulle komma och folkets förnedring ta slut – Gud lovar det! V. 10-11 ska illustrera hur jublet kommer att bryta ut när det händer. Den första bland alla i Gudsfolkets historia som insåg att hände nu var Jungfru Maria. Hon lät Jesajas löften blomma ut i lovsången Magnificat (Luk 1:46-55). Maria förstod att hennes inre, hennes hjärta, var Sion, den välsignade staden där Guds frälsning skulle bo.

Denna dags evangelium tar oss med henne till det jordiska Jerusalems tempel. Maria oroas och får smaka på vad som komma skall: en dag ska hon mista men återfinna sin vuxna son i denna stad – när han dör och uppstår. Läsningens sista ord är ”hjärta”, det vill säga Marias hjärta. Hjärtat står i Bibeln för personkärnan, platsen för våra val, vårt innersta JA eller NEJ till Gud. Marias hjärta var ett enda stort JA – också vid korset när det kändes som om ett svärd gick genom henne (Luk 2:35). Marias JA trots alla världens NEJ liknar Guds JA till oss. Må våra hjärtan öppna sig för den Son hon räcker fram till oss, ty i honom finns bara ett ja (2 Kor 1:19)!